

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

PERIÒDICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL·LUSTRAT Y LITERARI.
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ESPANYA
y 10 centaus paper en l' isla de Cuba.
NUMEROS ATRASSATS 4 CUARTOS.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, 20
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya 8 rals.
Cuba y Puerto-Rico, 16.—Estranger, 18.

A CASSA DE ANUNCIS.

No hi ha res més fastidiós qu' estarse al café sense cap company, ni tenir res que fer.

Després de café y copa ve una gran racció de aburiment que may més s' acaba de pahir.

En aquest cas jo 'ls aconsello que agafin lo *Diari de n Brusi*, y si tenen sort de que s' escayga á publicarhi alguna pastoral d' aquellas tant llargas l' intrèpit D. Joseph Maria, ja tenen tela tallada per ferse 'n un llenzol y clavarshi á dormir.

Fora de las pastorals, que son molt bonas pèr descans de l' ànima y no menos bonas per repós del cos, tractantse del *Diari* no m' atreixo á recomanarlos res més que 'ls anuncis.

Aquell calaix de sastre de retalls y retallets es deliciós.

Desde el *barbero* para sábados y domingos, hasta alló altre de «Se dará una colocacion de 10 reales diarios, al que lleve diez mil duros de capital á una empresa decente», hi ha anuncis per tots los gustos, per tots los temperaments y per tots los capritxos.

Matant estava la estona entretingut ab la lectura dels anuncis, y fixantme casualment en los de las *casas de dispesa*, quan tot de un plegat y parantme bé

en lo carrer y 'l número de la casa, en lo qual una viuda sola volia un *caballero con toda asistencia*, vá passarme pèl cervell l' idea d' entretenirme y distreure'm, anant á veure á la mestressa d' aquesta casa.

Ja 'm tenen en dansa: ja arribo al carrer consabut, ja miro en l'ayre per buscar lo número, y tot mirant en l'ayre dono una ènsopogada que per poch m' en vaig d' oros.

Escalas amunt falta gent y arribo al primer pis.

—Ninch, gananinch, gananinch.....

—¿Qui hi ha?

—Un servidor de vosté.

—¿Qué se l' hi oferia?

—Venia á veure si es aquí ahont diu aquest anunci.

—Ja veurá, si no 'l llegeix no l' hi puch respondre.

—Es molt fácil llegirlo: «Una señora sola, viuda y sin hijos desea á un caballero para tratarle con toda asistencia. Darán razon....»

—Aixó déu ser al pis del davant.

—¿Y donchs si no ha posat cap anunci perquè me 'l haffet llegir?

—Com que una servidora l' he fet posar al *Diluvi* y vosté porta 'l *Brusi*, pensava qu' era 'l mèu. Pero quan ha dit viuda ja he vist que no, perquè jo mentres Déu vulga soch soltera ¿enten? La viuda viu aquí davant: com que m' alegro molt de coneixe'l, passihó bé.....

Aquesta conversa la sosteniam á través de la reixeta. Jo tenia ganas de veure aquella cara de soltera y vaig dirli:

—Digui y dispensi. Tal vegada dirá que soch batxiller; pero escolti, ¿podria saber lo que diu lo seu anunci publicat al *Diluvi*?

—Vaig á buscarlo.

La reixeta 's tanca, y al cap de una estona s' obra la porta y te'm compareix ab un *Diluvi* á la mà.

Era bastant vistoseta, vestia de menestrala; y ab la cara riatllera y un clotet á la barba y un altre clotet á cada galta, tenia en total tres clotets que qualsevol home de una mica de sentit, hi hauria ensopegat sense donarse'n compte.

—Ja veurá, 'm diu: jo soch fadrina, com ja avants l' hi he fet saber, y estich sola en aquest mon y sense l' amparo de ningú.

—Y busca un amparo, ¿no es aixó?

—Cuidado: poch á poch. Sápigá y entenga que per guanyarme la vida 'm basto y 'm sobro, perquè soch treballadora; y tinga, aquí hi ha l' anunci. Per no dar que dir als vehins, demanava un matrimoni sense fills per cuidarlos.

—¿Cóm s' enten per cuidarlos? Tracta vosté de cuidar als fills que no existeixen? ...

—Uy... uy... uy ¡qué está de grescá vosté!

—Ja veurá, parlem á pams, ¿y á un senyor sol que no 'l voldria per ferli la vida?

—¡Ah, no senyor, de cap manera! ¡Oh, y en aquesta

escala que hi ha tant malas llenguas!... Si qu' estaria bèn frescal!...

A la *qüenta* la vehina, es á dir, la viuda, ja faria estona que devia estar escoltant la conversa que nosaltres sosteniam desde 'l replá, perquè tot de un plegat obra la porta de una rebolada y quadrantse ly ab las mans á la cintura exclama:

—Oiga Vd., Dolores, ¿lo ha dicho Vd. por mí eso de *malas lenguas*?

La viuda era 'l tipo de la militar: los anys hi eran y no ho dissimulavan gota.

—¡Ay, ay!... respon la Dolores, ¿qui l' empeny que tant rodola? ¿Qué per ventura tè qua de palla que s' encen d' aquesta manera?

—No, señora, la que tengo es de cabello y bien mio, ¿entiende Vd? Y ya sabe Vd. que es la envidia de más de cuatro que viven en esta misma escalerilla.

—Ja veurá, *bacina*, aixó ningú l' hi pregunta.

—Es que habla Vd. de la cola de paja...

—Hi parlo porque me da la *reyal gana* ¿entiende Vd.? Y no se meta pas á donde no la *griten*, ¿entiende?

La castellana m' estava mirant ab cara de ternura, y no vá tornarli resposta. Semblava una pera lloca á punt de caure del arbre.

—Caballero, vá dir: el anuncio que trae entre manos es el mio.

—¿Y qué? vaig dirli.

—Nada, que puede Vd. entrar en casa, en tanto que arreglamos las condiciones, pues veo que esa señora...

—¿Qué hi tè que dir?

—Nada, friolera: que seria capaz de meterlo en su casa.

A la Dolores aquesta acusació vá ferli l' efecte de una bofetada.

—Donchs miri, senyora *Marcolfa*: are no més que per punt si vol venir á casa 'l reberè ab molt gust, y 'l hi farè tant bona vida com vosté ó més encare. Al menos no haurá de menjar *olla podrida*, que ja sab tothom que á casa mèva no hi entran aquestas porquerias.

—La puerca serà Vd. ¿Dónde se ha visto echar *pelotas* al puchero?

—Si, pero no son podridas.

—¿La oye Vd.?

—¡Ah, si!... que ella puga dir lo que l' hi passi pèl cervell y jo res, ¿comprende si es just?

—¿Qué es eso de *chust*?

—Senyoret, decideixis de una vegada.

—Ja veurán, senyoras: jo estich per la cuina catalana.

—Donchs vingá ab mí.

—¡Qué! Pues señor, ¿no es por ventura catalana mi cocina? ¿No estamos en Cataluña? Conste, señorito, que así la encontré y yo no la traje.

—Vinga, vinga ab mi.
 —No, no lo consiento.
 —Pero, senyoras, no 'm maseguin.
 —Ha de ir conmigo.
 —No, ab mi.
 —Yo no le suelto si no se viene.
 —Ni jo tampoch.
 Ja 'm tenen entre dugas dispeseras que se 'm disputan.
 —Yo le daré carne, mucha carne como Vd. verá.
 —Fugiu. Carn viuda.
 —Más tierna que la de Vd.
 —Sí, pero pasada.
 —Señorito: yo le daré una excelente cama.
 —¡Qué diu arel! Que t'è bona cama: ¡ay l' indecental! Aixó no 's pot sentir. Vamos, vamos, entri, may siga sino per no escoltarla.
 Y la Dolores anava estirantme pèl bras dret, en tant que la castellana vá agafarse 'm al bras esquerra.

—Senyoras: una mica de cordura.
 —Considere Vd., señorito, que yo tengo buenas vistas con jardín.
 —Sí, jo 'u crech, un jardí qu' era mèu y que per mala inteligencia del procurador de la casa se l' ha fet tot sèu.
 —Porque no pagaba Vd. el alquiler.
 —¡Ay la poca vergonya! ¿Vol veure tots los recibos al corrent?
 —Nada, nada, Vd. se viene conmigo.
 —No, no... á casa mèva.
 —Que vindrá ab mi.
 —Ca... s' ho pensa.
 En aquell moment m' estirava l' una per un costat y l' altra per l' altra, quan de prompte garrach, la inglesina á ca'n Pistras.

En vista d' aquest contratemps encare ván disputarse una estona adjudicantse l' una á l' altra la culpa del estrip.
 Jo no sè com hauria parat la cosa, si totas dugas no haguessen tingut lo mateix pensament: lo pensament d' entrar á casa sèva, en busca de agullas y fil.
 Y jo per no trobarme cusit á las faldillas de cada una, vaig aprofitar l' ausencia del enemich, per tirar-me escalas avall cap al carrer.
 Al arribarhi respirava ab llibertat.
 No 'm vá succehir més que una cosa. La castellana, al veure'm sortir de l' escaleta, desde 'l balcò vá tirar-me un gibrell d' aygua que vá posarme fet un xop.
 Y la Dolores, que desde 'l sèu anava á fer lo mateix, vá abstenirse'n y vá reptarla.
 Desde balcò á balcò, vá continuar la serracina que s' havia suspés al replá.
 Escoltin: si algú de vostès ho sab ¿sabria dirme si encara disputan?

T. SAGRISTÀ.

LO SOLDAT.

La nau balandreja dins l' ona blava, apariantse per marxar, y dos cors bategan junt á la platja, iluminada per la llum misteriosa del crepuscol.
 —¡Maria! la pátria ho demana; mos germans se deuben batre com á lleons, lleansant sa sanch preciosa, no puch cedir á tos prechs: perdónam, anarhi es mon deber y estich á punt per cumplirlo.
 —¡Ay, Rafel! quant crudel ets, sols puch viure per tú y tú marxas!...
 —Calla, ma mare també plorava y no hi estat un moment indecis, y al parlar tú mon cor tremola... Mira, la lluna comensa á despuntar com una tímida ondina entre la bruma del mar... ha sonat l' hora...
 —Torna aviat: ho sents, ves á complir com á bon fill: Déu mèu! Viure sense tú... no tardis.
 —Prega forsa... y si no tornés... las estrellas marcan ahont debém trobarnos.
 —¡Oh! si. O t'èva ó de la mort.
 —O de la mort ó teu.
 Un bes vá sonar... després una nina plorosa al sorral y una nau que s' allunyava seguida de un vol de gallinas de mar.

Vuit anys han passat, vuit anys mortals pèl infelís Rafel passats sota las voltas de frèstegas masmorras.
 Las blancas velas de un baixell que torna trencan la monotonía de l' horison.
 Una figura imponent s' alsa á cuberta; sos ulls destilan llágrimas al veure la pátria, banyada pèl sol matinal; tal vegada pensa ab sers aymats!... Es en Rafel.
 —¿Será morta? Lo cor me respon que no; ¡Ah, Maria! si vius encara, quánta recompensa per mos llarchs sufriments com somriure la felicitat al soldat que torna; mes si la mort ha imprés son bes de néu damunt sos llabis...
 Una mirada amenassadora dirigida cap á la terra africana marcá lo que sentia la sèva ànima.
 De sopte una onada de perfums de la mare pátria

somoguè sos cabells; havian arribat al port; en Rafel saltava á terra.

—Ja veig sa caseta coberta de espessa enredadera y campanetas blancas, sos caminals de sorra pèl mitj del hortet. ¡Oh! si, ella hi déu viure encare. ¡Quánta dita! Tornar á veure la mèva Mariona, aquella criatura ideal. ¡Gracias, Déu mèu! més avall veig la barqueta, la mateixa que nos havia gronxat dintre de l' aygua. ¡Quina felicitat!.. Maria! Maria! ¿pero ahont son? ¡Maria!... Bona vehina, me diria que s' ha fet de la Maria, aquella noya que vivia en aquesta caseta?
 —Preguèu per ella, ¡es mortal!
 —¡Mortal y potser per mi... morir sens abressarla ni poder recullir sa darrera mirada. Miserables fills de Mahoma: morta per vostra culpa; ja sentiréu ma venjansa; sols aixó 'm faltava: ¡pobre Maria! ¿Y vá morir fa molt temps, bona dona?
 —Uns quatre anys farà, se vá casar ab un carrabiner y vá morir de part.

A. SOLÀ Y VIDAL.

LA CANSÓ DEL ESCULTOR.

Ab la gubia y lo massot,
 ó ab l' escarpra y la masseta,
 ningú á mí igualarse pot,
 feina hi haja; sense y tot
 may me falta una pesseta.
 La vida no 'm causa plet,
 la mort contemplo y no 'm senyo,
 com que al cel tinch que anar dret,
 puig es clar, que 'ls sants que hi fet
 per 'narhi, 'm farán d' empenyo.
 No hi ha ofici al mon milló
 que lo mèu,
 no hi ha ofici al mon milló,
 bèn clá 's véu,
 com l' ofici de escultó.

La vida 'm guanyo com tants
 tot fent sants y tabernacles,
 la faig guanyá als capellans,
 puig es clá, no haventhi sants
 tampoch hi haurian miracles.
 Mon poder de gran ho es molt,
 no ni ha cap que s' hi assimili:
 ni 'l Papa 'l logra quan vol;
 per fer un sant jo 'm basto sol
 y ell necessita un concili.
 No hi ha ofici al mon milló
 que lo mèu,
 no hi ha ofici al mon milló,
 bèn clá 's véu,
 com l' ofici d' escultó.

Jo he fet més sants, que no arenas
 t'è lo mar; si es un desvari!
 Xichs y grans, de totas menas,
 jo crech que hi fet vint dotzenas
 de voltas lo calendari.
 Res m' amohina ni assusta,
 y aixó que Déu m' ho perdoni
 si es que creu l' acció poch justa,
 jo d' una mateixa fusta
 'n faig un sant, qu' un dimoni.
 No hi ha ofici al mon milló
 que lo mèu,
 no hi ha ofici al mon milló,
 bèn clá 's véu,
 com l' ofici d' escultó.

Vaig fer un sant, d' una roca
 que 's despreguè d' hont estava
 com un riu quan se desboca,
 y aixafá com una coca
 á un canter que hi treballava,
 Del sant are ab devoció
 lo fill de 'l mort no 's separa
 buscant cura á son doló.
 ¡Pobret! si sabès com jo
 qu' ell es qui matá á son pare.
 No hi ha ofici al mon milló
 que lo mèu,
 no hi ha ofici al mon milló,
 bèn clá 's véu,
 com l' ofici d' escultó.

D' una alsina, temps enrera
 vaig fè un sant per un altar,
 y lo dueny que 'l venera
 de tot cor, se desespera
 perque ni un miracle fá.
 ¡Miracles! com si poguès
 un sant que alsina fou ans;
 á no sè que 'l sant plantès,
 potser que l' hi rebrotès
 y que tornés á fé aglans.
 No hi ha ofici al mon milló
 que lo mèu,
 no hi ha ofici al mon milló,
 bèn clá 's véu,
 com l' ofici d' escultó.

Faig niños, mars de Déus,
 Cristos morts y á en agonía,
 sants xichs y grans, á tots preus;
 fins dimonis y juheus,
 y tota la lletanía.
 Faig angelets, per sacraris,
 d' acituts tant verdaderas,
 que molts cops, pe'ls sèus fins varis,

m' en compran los herbolaris,
 per mostra de sangoneras.
 No hi ha ofici al mon milló
 que lo mèu,
 no hi ha ofici al mon milló,
 bèn clá 's véu,
 com l' ofici d' escultó.

Ab la gubia y lo massot,
 ó ab l' escarpra y la masseta,
 ningú á mí igualarse pot,
 feina hi haja sense y tot
 may me falta una pesseta.
 La vida no 'm causa plet,
 la mort contemplo y no 'm senyo,
 com que al cel tinch que anar dret,
 puig es clar, que 'ls sants que hi fet
 per 'narhi 'm farán d' empenyo.
 No hi ha ofici al mon milló
 que lo mèu,
 no hi ha ofici al mon milló,
 bèn clá 's véu,
 com l' ofici d' escultó.

J. C. (Pseudónim.)

UN COP D' ULL ALS TEATROS.

De totas aquellas lletas qu' en diversos teatros vencián lo dijous de la passada senmana, algunas han sigut protestadas pèl públich, altrás han sigut pagadas ab mitjas pessetas llisas, y alguna s' ha pagat ab moneda d' or y plata con exclusion de calderilla y toda clase de papel moneda.

Aném per parts: La farsanta, sarsuela estrenada al Espanyol, vá caure. Lo públich se l' hi vá demostrar contrari, en rahò de que tendia á deixarne més de fastidiats que de contents ¡Que 'l públich la distingeix ab lo sèu etern olvit!

No 's troba en lo mateix cas l' obra titulada Las devanadoras, escrita baix un pensament de 'n Julio Verne. No es tampoch una d' aquellas produccions que fan época; pero está escrita ab facilitat, t'è algun interès y relativament, dats los preus d' entrada y localitat d' aquell teatro, l' han montada ab luxo. Ultimament s' hi han introduhit algunas modificacions que la favoreixen molt.

Igual éxit ha cabut á la producció catalana Una y prou, estrenada al Tivoli. S' han donat d' ella algunas representacions; pero la veritat davant de tot, no es obra qu' entusiasmí y per lo tant no pertany al número d' aque llas qu' envelleixen.

La lletra millor pagada ha sigut l' ópera Mignon, representada en lo Teatro lirich. Sense exageració pot assegurarse qu' es una de las que han sortit més rodonas durant la present temporada. La Galli Marié lo mateix com actris que com á cantant vá estar sublime. ¿Qué importa tenir una veu ingrata, possehint un notable talent per sobreposarse á tot? La Gally-Larachelle vá sortirse molt bè del sèu encárrech, y 'l tenor Eugel, que s' estrenava desde la primera nota, vá guanyarse las simpatias del públich per la sèva correcta escola de cant y per l' expressió y 'l gust ab que vá dir algunas frasses.

L' orquesta bè; are en quan als coros que 'm perdonin, ván estar insegurs.

¿Qué 'ls diré després d' aixó de la compayia dramática de Novedats? Lo mateix de sempre: cada dia una obra nova y cada dia un nou triunfo. L' escás públich que hi assisteix aplaudint ab frenesi; pero la gran majoria del nostre públich retret y apático per un espectáculo, qu' es lo primer de tots, quan hi ha actors com los que forman la compayia Bellotti Bonn.

Dintre de pochos dias se despediran de Barcelona, anantse'n cuberts de gloria y escassos de diner. Ja seria hora de que la gloria y la fortuna fessen un pacte, encare que fos sinalagmático y bilateral.

N. N. N.

AMOR CONSTANT.

—¿M' estimas, nina?—Sí, sí.
 —¿Serás constant?—Ho seré.
 —¿Ho serás sempre?—També.
 —¿Per sempre més?—Fins morir.
 —¿M' ho juras?—Ho sent lo cel.
 —¿No m' enganyas?—Quin esglay!
 —¿No m' deixarás?—¡Oh, jamay!
 —¿Serás dolça?—Com la mel.
 —Denam ton cor.—Tot és teu.
 —Vull un bes.—Jo una amoreta.
 —¡Qué hermosa ets per mí, Roseta!
 —¡Quant t' estimo, Pepet mèu!

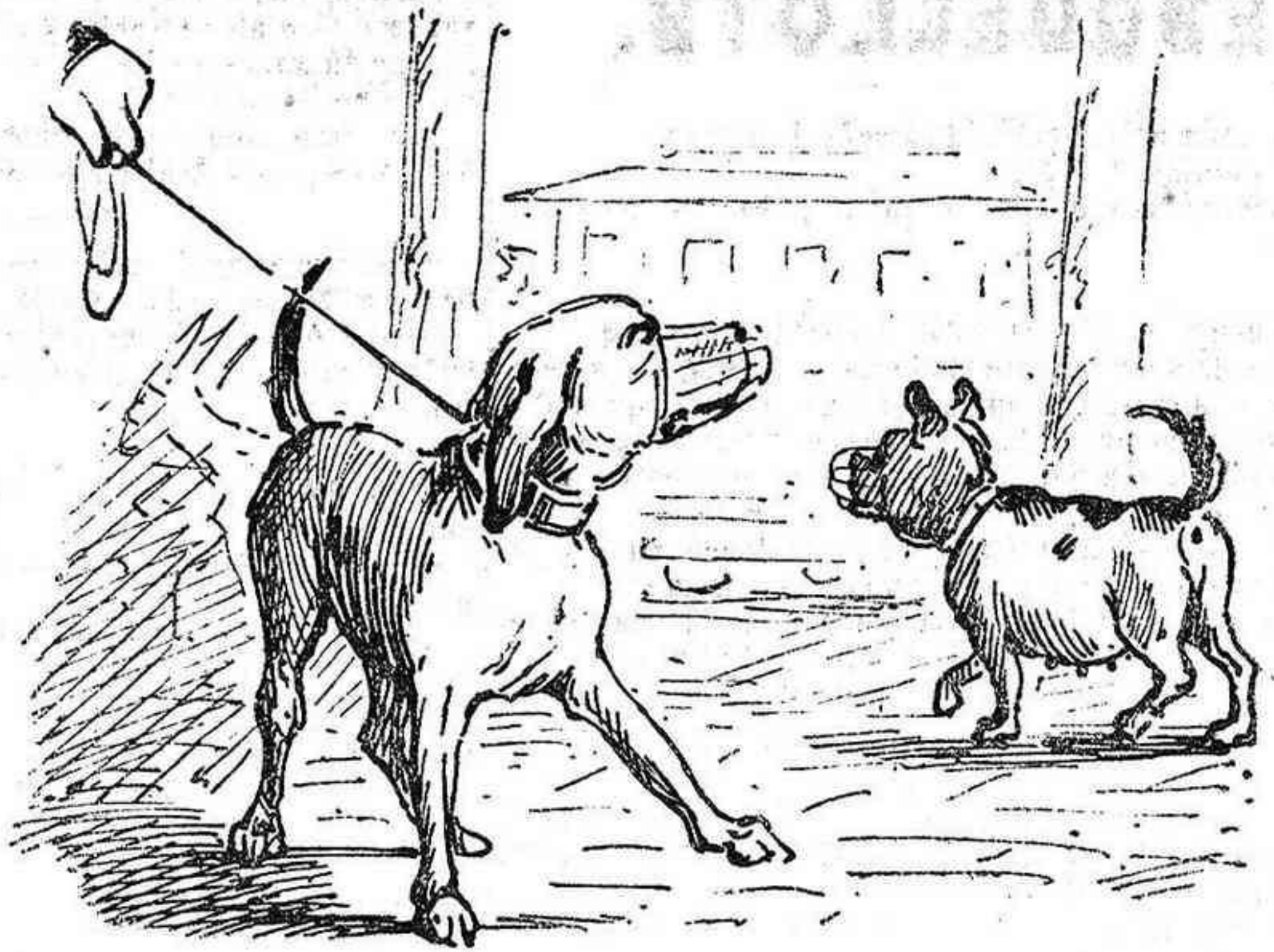
Un any no més ha passat
 D' esperansa desitjada:....
 Ella ab un altre es casada
 Y jo... may més hi he pensat.

BARBANY.

ESCENAS CANINAS.

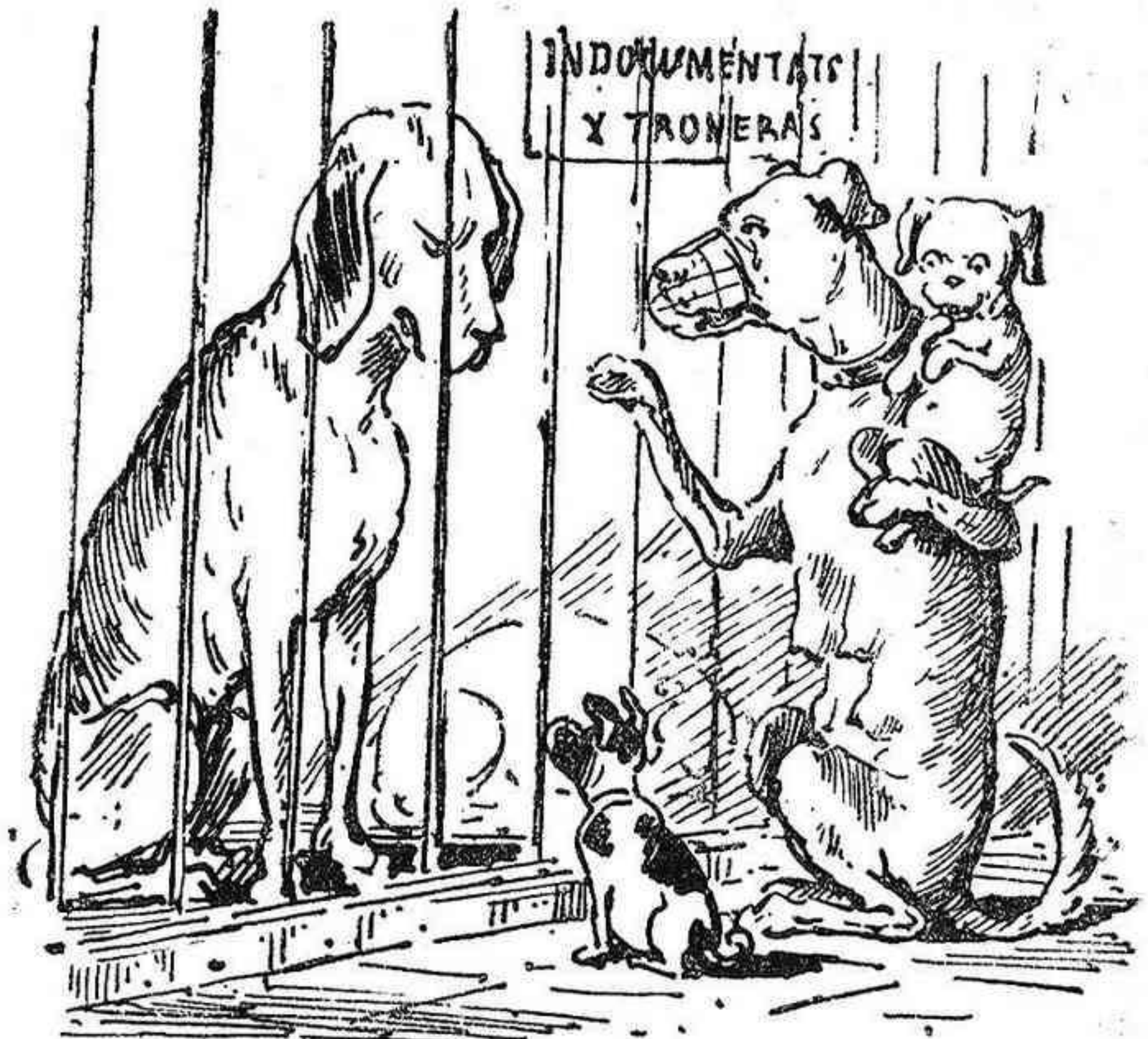
—Un consell: mira, quan vejis dos homes ab una corda à la mà, gira qua y guilla.

—¡Véurela passar y no poder dirli res!... ¡Dèu de Dèu! Y diuhen que governan los liberals!...

—Nos diuhen *sospechosos*: aneu à saber perquè. Al menos hi hagués de per mitj auto del jutje!...

—Ja veuràs noy: si no retiressis tart per anar à fer tiberis, no t' haurian pispat. ¡Com que no voléu creure à las donas!...

—¿Qué 'us penséu que 'l méu pobre *xalin* está borrarxo, que tinguéu de endurvosle'n al carretó?

—Antonio: no tiris *más*: ¿no vés que hay un *nus*?